

VEDNEMĚSÍČNÍK

Z D A R M A

studentské nekritické noviny

www.vednemesicnik.cz • redakce@vednemesicnik.cz • @vednemesicnik 3/ listopad 2021

Draží čtenáři,
slunce letních dní nás nenávratně opustilo a stejně tak náhle nás přivítal podzim. Pro spousty z vás včetně mě to znamená návrat do školních lavic, k náročným předmětům a důležitým zkouškám. Zkrátka návrat do reality, který po dlouhé distanční výuce a prázdninách nemusí být vůbec snadný. Během letních měsíců jsem měl to štěstí podívat se do španělského města Valencie a později na chorvatský ostrov Cres. Snažil jsem se dozvědět co nejvíce o tamější kultuře a lidech, objevoval lokální akce a zajímavá místa. Nedovedu si ani představit, do jakých zemí jste se podívali vy, čtenáři, a co úžasného jste našli. Věřím, že každý si v létě našel své šťastné místo, které mu bylo zatěžko opustit a vrátit se do Českých Budějovic. To mě však přivádí k jedné myšlence. Nemá cenu snít nad oním dokonalým místem kdesi v dáli, zatímco děláme domácí úkoly z angličtiny nebo se připravujeme na zkoušení z matiky. To nepřináší nic než lítost. Místo toho by se měl každý soustředit získat co nejvíce ze situace, ve které se nachází. A to je jedním z důvodů, proč právě v rukou držíte nové číslo Vednemesíčníku. S pomocí našich článků o všem zajímavém, co se právě v Českých Budějovicích odehrává, probírá a připravuje, chceme, aby se Budějice staly vašim šťastným místem. Za celý tým VDM vám tímto přeji příjemné čtení.

Simon Rybář, šéfredaktor

Co nepříjemného vás může potkat v autoškolě

Nevhodné sexuální narážky, osahávání a lascivní pohledy. Tomu všemu čelí některé ženy v autoškolách. Tento problém je bohužel mnohem častější, než si pravděpodobně myslíte, a to hlavně proto, že si oběti nevhodné poznámky a dotyky často nechají líbit. Není to z důvodu, že by jim byla instruktorova pozornost opravdu příjemná, ale protože se obávají, že když se ozvou, autoškolu nedokončí.

Lucie se do autoškoly přihlásila krátce po osmnáctých narozeninách a ani jí nenapadlo, že pro ni nebude největším nepřítelem řadicí páka. „Autoškolák mi říkal prdelko, ptal se mě, jestli si vodím kluky domů a hladil mi stehno. Jednou ke mně dokonce před hodinou přišel zezadu a rukama mi sjel od pasu dolů.“ popisuje Eliška.

Veronika měla velice podobnou zkušenost. „Za mě osobně to bylo zpočátku docela fajn, ale později mi můj instruktor začal sahat na stehno a časem se osahávání stupňovalo. Jednou mě i plácl přes zadek. Ptal se mě, jestli se mi po něm stýskalo, přitom mi hladil rameno a já si přišla hrozně bezmocná.“

Věděla jsem, že je přede mnou ještě hodina jízdy, tak jsem nic nefekla. Teď mě to mrzí, ale zároveň si to nevyčítám. Bylo to opravdu nepříjemné.“

Podobných svědectví je bohužel spousta a řešení těchto situací není vůbec snadné. Samy oběti sexuálního obtěžování často nedokáží vyhodnotit jeho závažnost. Jednou z možností je změna autoškoly, což ale neřeší problém jako takový. Navíc změnit autoškolu v polovině kurzu, který máte zaplacený, někdy už není možné. Jsou tu ale i jiné možnosti. Můžete instruktora nahlásit jeho nadřízeným nebo dokonce policii. V každém případě není dobré o této problematice mlčet, a pokud i vy znáte někoho, kdo podobné věci zažil, nebagatelizujte to. Snažte se dotyčného vyslechnout a navrhnout mu možná řešení. Hlavní je, aby se oběť za to, co se jí stalo nevinila. Za sexuální násilí totiž nikdy nemůže oběť, nýbrž pachatel. Jestli se i vy s něčím podobným setkáte, nebojte se o tom někomu říct. Možná vás překvapí, že nejste zdaleka jediní, kteří si tím prošli.

text: Karolína Irvová

Anketa

Jak se mají studenti?

více na str. 2

Halloween x Dušičky

více na str. 3

Rozhovor s Radkem Gálisem

více na str. 4

Česko-budějovické projekty v očekávání

Realizace mnohých větších projektů a rekonstrukcí v Českých Budějovicích vážně. Plány a návrhy k mnoha aktuálním projektům má již česko-budějovická veřejnost sice k dispozici, uskutečnění těchto návrhů je však v nedohlednu. Velkému množství projektů visí termín dokončení a některé byly zcela zrušeny.

PARK DUKELSKÁ

Jedním z nejsledovanějších projektů je rozsáhlá úprava parku Dukelská. Hlavním cílem této revitalizace je přetrasování stezek a chodníků kvůli častým srážkám chodců a cyklistů, které se v posledních letech potvrdily jako problematické. Začátek úprav parku byl naplánovaný na podzim 2021. Jenomže na oficiálních stránkách Českých Budějovic stále nejsou k dohledání dostatečné informace o možném zhotoviteli projektu či o finančních prostředcích potřebných k uskutečnění návrhu. Důvodem je, že řízení o vydání stavebního povolení trvá déle, než se původně očekávalo. Kvůli neshodě ve vedení města. Příčinou sporu byla navrhovaná úprava krajinné vegetace, která zahrnovala kácení mnohých stromů na území parku. Dle návrhu se měly kácet například letité jírovce, což se některým členům vedení města nelíbilo. Členové vedení města se proto dohodlo na kompromisu projekt byl upraven tak, aby se stromů káceno co nejméně. Kvůli zpoždění si budou občané Českých Budějovic muset na oznámení nového termínu začátku rekonstrukce počkat.

REKONSTRUKCE DK SLAVIE

Na začátek rekonstrukce takzvaného „Armáďáku“, jak se říká spolkovému

a kulturnímu domu Slavie, který byl po mnoho let věčným tématem v Českých Budějovicích, se bude ještě značnou dobu čekat. Vedení města uspořádalo veřejnou soutěž ve vytvoření nejlepšího návrhu rekonstrukce v roce 2020. Vítězný návrh projektu je z dílny pařížského ateliéru Chaix & Morel et Associés. Návrh od ateliéru zahrnuje rozšíření památkově chráněné stavby přístavením šest a půl metru dlouhé dostavby. Takto upravená budova by díky tomu měla pojmout zvětšený koncertní sál, kavárnu i restauraci. Nyní probíhá projektová příprava a již se ví, že stavba by měla být zahájena v druhé polovině roku 2021. Projekt by při všem štěstí měl být dokončen v roce 2024.

JIHOČESKÉ DIVADLO A JIHOČESKÁ FILHARMONIE

K dalším příkladům slibovaných výstaveb v Českých Budějovicích patří stavba nové budovy pro Jihočeské divadlo a Jihočeskou filharmonii. Členové městského zastupitelstva projekt řeší už přes deset let. Podle stavebního plánu by budova měla stát na česko-budějovickém Mariánském náměstí. O schválení území určeného k výstavbě bude možné se dozvědět v listopadu tohoto roku po hlasování zastupitelstva. Odhad studií tipuje náklady na stavbu ve výši dva

a půl miliardy korun a začátek výstavby na rok 2024 s domněnkou, že práce by trvala zhruba tři roky.

REJNOK

Ne všechny projekty vždy dosáhly šťastného konce. Projekt o postavení budovy pro Koncertní a kongresové centrum Antonína Dvořáka s názvem Rejnok byl zrušen už před pár lety. Architektem futuristické stavby byl nyní už zesnulý Jan Kaplický, který je pro svou práci známý po celém světě. Návrh výstavby Rejnoka ve Čtyřech Dvorech v Českých Budějovicích byl schválen v roce 2010, datum začátku stavby se nicméně stále posouvalo. O deset let později zastupitelstvo radnice vydalo stanovisko, že projekt z finančních nedostatků neumožní.

O nedodělaných projektech v minulosti vznikla výstava „Historická odhalení, co tu mohlo být a není aneb Nerealizované projekty Českých Budějovic.“ Tu v roce 2016 uvedla trojice autorů Daniel Kovář, Milan Binder a Marta Vaverková. Na výstavě mohli návštěvníci vidět návrhy staveb, které nikdy nebyly zrealizovány. Takový osud čekal právě Rejnoka a do budoucna se uvidí, zda-li těchto zapomenutých projektů nebude více.

text: Laura Matušková,
foto: www.c-budejovice.cz

Jak se mají studenti?

Jak se máš? Jak se máte? Je často spojení, které je používáno jako výplň při rozhovoru. Nejčastěji odpovíme, že dobře. Je to pravda? Zamysleme se nad tím, jak se doopravdy máme a jak se nám v této době daří.

Zeptala jsem se studentů z Českých Budějovic, jak se doopravdy mají a jaký je návrat do školy po dlouhé odmlce, a jejich odpovědi si teď můžete přečíst.

Návrat do školy nebyl tak lehký a hladký, jak jsem si myslela, že bude. Na jednu stranu je skvělý vrátit se mezi kamarády a spolužáky. Už bych nechtěla být sama doma a jsem ráda, že opět chodím do školy. Na druhou stranu jsem si myslela, že bude lehčí najet zpět do starých kolejí. Zjišťuji, že za tu dobu, co jsme byli doma, se toho opravdu hodně změnilo. Vlastně se znova učím, jak se doopravdy učit mám, jak se aspoň trochu průběžně připravovat a nezlehčovat si práci, kterou jsem si mohla zlehčovat při distanční výuce. Je to pro mě teď trochu náročnější období, ale věřím, že to bude brzy lepší.

Adéla - Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka

Po téměř roce stráveném prakticky jen doma na online výuce jsem se návratu do školy lehce obávala. Jsem sama překvapená, že začátek roku nakonec proběhl lépe, než jsem si myslela. Vše je stejné jako každý jiný rok. Pro mě je to ale vždy trochu stresové období, kdy se musím po létě rychle vrátit do zajatých kolejí a zvyknout si na určitý denní režim. S tím je spojené nepříjemné ranní vstávání, náročné úkoly a spoustu učení. V mém případě je také těžké skloubit školu a závodní sport. Tento rok beru ale pozitivně. Škola je sice těžká, ale dá se zvládnout, a sport mě baví. Svůj čas tedy trávím s lidmi, kteří jsou fajn a po dlouhé době jsem se na ně moc těšila. Můžu s nimi podnikat různé akce a díky nim je můj život hned veselejší.

Vanda - Gymnázium Česká

Já se mám docela dobře. Ve škole si to teď užívám. Jsem extrovert, tak už mě to doma samotného vůbec nebavilo. Prezenční výuka je sice těžší a složitější, ale baví mě to mnohem více než online forma vyučování.

Michael - Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka

Mám se teď daleko líp než na online výuce. Myslím, že přímý kontakt s učitelem je v některých předmětech hodně důležitý a přes počítač to úplně nejde. Na online výuce jsem si odvykla přesně danému dennímu režimu, do kterého se teď pomalu vracím. Tato doba není jednodušá pro nikoho a myslím, že většina to vnímá stejně.

Sára - Gymnázium Česká

Pro mě je to teď náročný, ale myslím, že by to mohlo být ještě horší. Více vnímám stres z termínů odevzdání, které jsem na online výuce tolik nevnímala. V době distanční výuky jsme měli jen školu a zvykli jsme si na to, že na udělení úkolu máme třeba celý den, teď chodíme ještě na kroužky a máme více aktivit, a tak nemáme na vše tolik času.

Anežka - Střední škola a Vyšší odborná škola cestovního ruchu

No, abych byl upřímný, tak byl návrat do školy poměrně tvrdou srážkou s realitou. Po roce nicnedělání se na mě najednou sesypaly všechny možné úkoly, projekty, referáty apod. Ve škole jsem ale přesto všechno rád a rozhodně bych se do světa online výuky nevracel. Přece jenom ten sociální kontakt se spolužáky i učiteli je pro mě po tom roce něco, za co jsem dost rád. A kvůli tomu jsem ochotný skousnout i nějakou tu pětku z fyziky. U spolužáků ale pozorují i jiné názory a docela mě to překvapuje. Přijde mi docela zvláštní, že by někdo preferoval online formu. Jasně, je to pohodlnější a člověk u toho nemusí nic dělat, ale pořád jsem na gymplu od toho, abych se tady něco naučil, a musím tedy počítat s tím, že to nebude procházka růžovou zahradou. A jak pozorují v posledních dnech, příjemná procházka to opravdu není a nepředpokládám, že by se na tom mělo do budoucna něco měnit.

Nicolas - Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka

Odpovědi jsou různorodé, ale myslím, že přání nás všech je stejné. Ať se naše životy opět vrátí do normálního režimu.

text: Magda Ryjáčková

Kam na něco dobrého v Budějovicích?

Každý z nás si občas rád zajde do nějakého příjemného podniku. Ať už se jedná o snídani, oběd, nebo jen sladkou tečku, je skvělý pocit odcházet z restaurace plni nadšení a s pocitem, že se tam určitě v nejbližší době rádi vrátíte. V Českých Budějovicích je takových podniků, které zajistě uspokojí vaše očekávání, opravdu mnoho. My se ale nyní zaměříme právě na ty, které můžete navštívit, když si chcete právě po obědě dát ještě něco sladkého. Jak jste jistě správně uhodli, dnes se budeme věnovat kavárnám.

Konkrétněji se podíváme na dva nové podniky, které se nachází přímo v centru města, a proto si myslím, že vám budou dost možná již známé. První z nich, Vaflárna, se nachází v Krajincké ulici kousek od náměstí Přemysla Otakara II. Uvnitř nabízí posezení pro více než desítku lidí a za příjemného počasí mohou hosté využít i letní zahrádku s dětskou prolézačkou a skluzavkou. Tato kavárna je součástí Pražské skupiny – sítě gastro podniků v Českých Budějovicích a nabízí opravdu rozsáhlé menu, od několika druhů vafel a palačinek až po zmrzlinové poháry, populární Bubble Tea, víno, nebo dokonce i pivo! Momentální menu ale určitě ještě není konečné! V nabídce mají i zákusky, a některé z nich jsou dokonce bezlepkové či bezlaktózové. Vaflárna se může také pyšnit velmi příjemnou obsluhou a interiérem, který je příjemně prosvětlený a minimalisticky vyzdobený, což místu dodává své určité kouzlo.

Druhou „sladkou“ novinkou v Českých Budějovicích je Búú Cha – Boba bar. Jedná se o malý podnik, respektive bar, který se nachází v Galerii Dvořák na náměstí Přemysla Otakara II. Otevřeno mají teprve od začátku září, ale denně obslouží mnoho zákazníků, a to převážně studenty a děti mířící domů

ze školy. Hlavní část jejich nabídky tvoří Bubble Tea. Bubble Tea je stále více oblíbený nápoj, který je připraven buďto na základě zeleného čaje, nebo sušeného kravského mléka. Proto se v názvu objevuje citoslovce zvuku, který vydávají právě krávy. Do svého nápoje si můžete přidat buďto želé mnoha příchutí, nebo jak už název napovídá, boba kuličky – praskací měkké kuličky. V nabídce také mají typické ja-

ponské sladkosti, na kterých si můžete pochutnat během sezení na jednom ze zhruba deseti míst, které jejich bar nabízí.

Oba tyto podniky na mě udělaly moc příjemný dojem. Každý z nich je trochu jiný, což jim dodává na jejich originalitě, a proto nemůžu říct, který z nich je lepší. Ale určitě se do obou v blízké době ráda vrátím.

text a foto: Bára Hrušková

..... Na kávu do Háječku?

Od soutoku do planetária, z planetária do letního kina a z letního kina na kafe? Už brzy si v parku Háječek budete moci posedět a vychutnat si kávu v malebně zrestaurovaném altánku.

Pokaždé, co jste prošli parkem Háječek, na soutoku řeky Malše a Vltavy, jste si určitě povšimli chátrajícího altánku. Altánek z 20. let minulého století se má ale už v roce 2022 proměnit v rodinnou kavárničku a přinést zpět do této části města pohodu a poetiku, jak tomu bývalo donedávna.

Park, kterým každý den prochází místní, má za sebou dlouhou historii. Nachází se na místě bývalého Krum-

lovského rybníka, který byl postupně od roku 1802 vypouštěn. Od konce 19. století, se zvažovaly plány, co s tímto prostranstvím bude. Komise pro zvelebení Háječku si svůj návrh prosadila a tak se v letech 1925 až 1927 začal měnit v zoologickou zahradu, bazének se sousoším a dětské hřiště s dřevěnou chatičkou, kde probíhala loutková představení. V zoologické zahradě byli k vidění opice, akvarijní ryby, papoušci, veverky a další zvířata. Nacházel se zde i pavilon, kde probíhaly koncerty a hudební představení a v přízemí jste mohli najít i mléčný bar s kavárnou. Většina těchto atrakcí

ztratila svůj půvab na konci 40. let, kvůli druhé světové válce. Když Petr Beneš, nový majitel altánku, roku 2015 místo odkoupil od bývalého vlastníka, měl jasno, že chce zastaralému místu vrátit kouzlo a přilákat tak do parku co nejvíce lidí. A to nejen místních, ale i turistů.

Plány se ovšem hned ze začátku začaly komplikovat. Bez dlouhého dopisování s úřady by už vedle planetária mohla stát malebná kavárna již na jaře roku 2017, jenže nic není tak lehké, jak se zdá. Už dříve chtělo město altánek od Petra Beneše odkoupit, ale nakonec ke koupi nedošlo. Po dlouhém prodlužování a oddalování konečně dostal majitel schválení a mohl svůj plán začít konečně realizovat. Rada schválila umístění kanalizace a kabelu nízkého napětí a kromě toho dostal majitel i povolení k opravě chodníku u altánku a též i kousek pozemku k pronajmutí, který má sloužit v létě pro lavice a stoly, jako venkovní posezení.

Altánek však není vše, co by se mělo v parku změnit. Jelikož je to část města, kterou Budějčáci navštěvují každý den, rozhodla se firma BOSCH pro finanční příspěvek v hodnotě tři set tisíc korun, díky kterému byla například zvelebena novorenesanční kašna. Cílem je rozhodně zachovat letní kino a planetárium s hvězdárnou, které patří Jihočeskému kraji. Park by se měl celý oživit, až k Litvínovskému mostu, ale žádné nové stavby by se v místě stavět neměly.

Tak co, přiláká Vás nová rodinná atmosféra v pohodlí města České Budějovice?

text a foto: Magdaléna Budínová

Jak být eko v Budějovicích?

KABINET CB

Začneme pozitivně a trochu statistiky, v ČR v roce 2019 třídilo 73% obyvatel a do barevných kontejnerů každý z nás naházal 65,5 kg odpadků za rok. Trochu pochmurnějším faktem je číslo překračující 3,5 tuny. Tolik odpadu každý Čech vyprodukoval, informuje web samosebou.cz.

Jak se pohybujete po městě? Autobusem, nebo pěšky, nebo třeba autem? Jistě znáte růžová Rekola, která se vyskytuje v Budějovicích, Olomouci a dalších městech. Taky určitě občas vidíte půjčovaná auta (GoDrive nebo Carsharing), kdy jedno sdílené auto nahradí až 15 soukromých. Ale slyšeli jste někdy o půjčovaném nádobí?

Ano, i to u nás máme. Kabinet CB Vám propůjčí nádobí na vaši akci, ať už turnaj nebo párty, abyste nemuseli servírovat v plastech. Tahle organizace se ale zabývá i nábytkem z druhé ruky.

Na jejich stránkách si můžete zakoupit (nebo prodat) nábytek, který je desingově zrenovovaný. Prodávají i drobnosti jako podtácky či peněženky. Dokonce pořádají i kurzy různého druhu, třeba Zrenovuj si svou židli nebo Výroba kytarových efektů. Už zbývá snad jen otázka co jíst.

V minulém čísle jsem zmínila Trvalé Pytlíště, které se nachází na křižovatce Lipenské a Nové. Jenže ve městě máme bezobalových obchodů víc. V Široké je BudBez, v Čechově ulici Rozmarýnka. Anebo můžete navštívit farmářský a bio Obchod U Dobráka v České ulici. Jestli se chcete najíst dobrého jídla, zajděte do vegetárny Impala v Nové ulici, ke konci otevírací doby tam mají slevy, aby jídlo nebylo vyhozeno. Ale pozor, aby vůbec něco zbylo.

A jak „eko“ žijete vy?

text a foto: Hermína Ottová

Dušičky, nebo Halloween?

„Jsme v Česku, tady se slaví české Dušičky, ne žádný americký Halloween!“ Asi nejsem jediná, kdo někdy tuto větu slyšel. Jak to ale doopravdy s původem obou svátků je? V čem se vlastně liší?

Mnoho lidí by asi neřeklo, že původ Halloweenu sahá hluboko do kořenů historie. Ovšem je tomu skutečně tak. Záznamy tohoto původně keltského svátku Samhain vypráví o tradici již z doby před naším letopočtem. Den 31. října, na který se Halloween každoročně slaví, byl Kelty vnímán jako přechod mezi létem a zimou a jako otevření hranic dvou světů – živých a mrtvých. Na počest zesnulých stavěli ozdobné oltáře převážně z per ptáků a zvířecích lebek a snažili se s nimi navázat spojení. Duše zesnulých, které se té noci vracely domů, Keltové doprovázeli svítilnami z vyřezaných řep. Barvy na obličejích a oděvy je měly ochránit před zlými duchy.

Později došlo v Irsku k přiblížení svátku Samhain ke křesťanským slavnostem Věch svatých, a začaly se tak formovat zvyky, které jsou dodržovány dodnes. Odtud se také vzal název Halloween, a to z anglického All Hallows' Eve, v češtině Předvečer všech svatých. V 19. století se svátek díky migraci masivně rozšířil v USA a po jejich vzoru je

začaly přejímat i mnohé další, zejména anglosaské země.

Na našem území se promísila kultura jak keltská, tak slovanská. Historicky jsou však nejvíce podobné svátku Dušiček rituální hostiny pohanských Slovanů pořádané na pohřebištích. Opat svatý Odilo ze Cluny kolem roku 1000 pokřesťanstil tuto pohanskou tradici. Dušičky mají stejně jako Halloween co dočinění se svátkem Věch svatých. Rozdílem však je, že Dušičky se slaví až den poté – tedy 2. listopadu.

Jedna česká lidová pověra říká, že na Dušičky duše hříšníků vystupují z Očistce (zde můžeme pozorovat podobnost se svátkem Samhain) a příbuzní hříšníků se jim snaží ulevit od trápení pitím studeného mléka, které má duši ochladit. Pekly se také bochánky a rohlíky ve tvaru kostí. Tato tradice se nejdéle zachovala v jižních Čechách, kde o toto pečivo chodili prosit koledníci ještě na začátku 20. století.

V současné době můžeme pozorovat spoustu zvyků, které se od zrodu obou svátků zaběhly. Na Halloween místo vyřezávaných řep s uhlíkem uvnitř lidé nyní vyřezávají dýně se zapálenou svíčkou a některá z těchto dýní staví malé oltáře. Na Dušičky se pak stále chodí na hřbitovy, kde se lidé shromažďují, kněz prochází mezi hro-

by, které kropí svěcenou vodou, a lidé nosí květinové dary – věnce. Převlékání do kostýmů a takzvaný „trick-or-treating“ (koledování dětí o sladkosti) jsou nejnovějšími tradicemi. Vznikly až s velkou komercializací Halloweenu v první polovině 20. století.

Jaký je tedy mezi svátky rozdíl? Dle mého je největší rozdíl ve spojení s vírou – Dušičky jsou křesťanským svátkem. Zajímavé však je, že jej slaví i mnoho nekřesťanů, kteří tento den berou jako symbolické znovunavázání kontaktu se zemřelými. Průzkumy agentury STEM/MARK z roku 2013 ukazují, že kolem Dušiček památka zesnulých uctívá na hřbitovech více než polovina lidí. Dalším rozdílem je datum svátků – Halloween je slaven před svátkem Věch svatých, tedy 31. října, zatímco Dušičky připadají na 2. listopadu, což je den po svátku Věch svatých. V Česku Halloween není tradičním svátkem, ačkoli spousta rodin již převzalo pár zvyklostí jako je vyřezávání dýní, převlékání se do kostýmů či sledování hororových filmů. Trick-or-treating zde však není rozšířen.

A jak jste na tom vy? Je vám sympatičtější barevná atmosféra Halloweenu, nebo raději uctíváte památku zesnulých v komornějším stylu Dušiček?

text a foto: Lucie Procházková

Haló? Slyšíš mě?

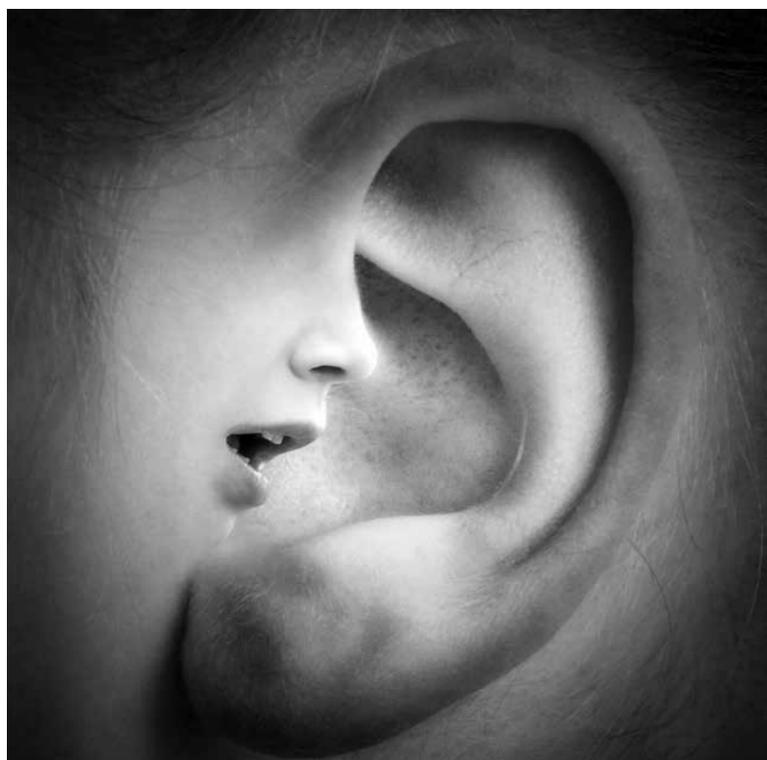
V týdnu od 20. do 26. září slavila spousta lidí po celém světě Mezinárodní týden neslyšících. Já sama moc zkušeností s lidmi se sluchovým postižením nemám, ale občas si něco o jejich životech zjišťuji, a proto bych se s vámi, čtenáři, chtěla podělit o nějaké zajímavosti, na které jsem při svém brouzdání narazila a samotnou mě třeba i překvapily.

Můžeme začít hned první. Tuhle informací jsem se dozvěděla od své sestřence, která studuje jazyk a komunikaci s neslyšícími na Univerzitě Karlově. Jak všichni víme, každá skupina či národ má svůj vlastní jazyk. To platí i pro neslyšící. Všichni jistě známe znakový jazyk, při kterém se lidé dorozumívají hlavně za pomoci rukou a mimiky, ale také například pohyby hlavy či trupu. Většina z nás by asi čekala, že bude znakování stejné na celé planetě. Opak je ale pravdou. Stejně jako se v Česku mluví česky, v Německu německy a v Anglii anglicky, liší se i znakování v jednotlivých zemích světa. Takže neslyšící Američan se pravděpodobně v Čechách svým znakovým jazykem nedomluví.

Znakování ale není jediným prostředkem dorozumívání, i přestože je asi nejrozšířenější. Dál se neslyšící mohou domluvat také znakovanou češtinou. Tento

umělý jazyk většinou nejčastěji používají lidé, kteří přišli o sluch v průběhu života. Vychází totiž přímo z našeho českého jazyka, a proto je snazší k učení. Další prostředek, který pomáhá hlavně ohluchlým, je přepis mluveného slova do písemné podoby. Lidé neslyšící už od narození s ním ale často mívají problém, protože je pro ně čeština v podstatě cizí jazyk jako pro nás třeba němčina, i když se jí v průběhu života stále učí. Říká se, že při komunikaci s neslyšícími lidmi je dobré hodně artikulovat a neříkat dlouhá a složitá souvětí. Je to kvůli odezírání. Sluchově postižení lidé sice odezírají z našich úst, co pravděpodobně říkáme, ale nedokáží to všichni. Je totiž potřeba k tomu mít aspoň trochu talentu.

A jak to mají neslyšící lidé s poslechem hudby? To bude další věc, na kterou se společně podíváme. Řekla bych, že tahle činnost je pro nás všechny asi na denním pořádku. Hudba hraje v rádiu, když jedeme ráno autem do práce, nebo si ji použijeme do sluchátek při cestě do školy, prostě nás tak nějak provází pořád a všude. Převážně všichni se asi domníváme, že neslyšící o tento každodenní doprovod přicházejí. To se mýlíme. Možná to pro ně není denní chléb tak jako pro nás, ale stále mají k hudbě svůj vztah. Jelikož neslyšící lidé vnímají moc dobře vibrace,

mnoho z nich má rádo takové ty velké diskotéky. Diskotéky, kde hraje hudba z velkých repráků a je tak hlasitá, že otřásá

celou budovou. My bychom poslouchali pravděpodobně slova, ale oni vnímají rytmus a vibrace té hitovky, která rozproučí

těla všech na večerní zábavě.

Při přemýšlení nad věcmi, které jsou pro nás naprosto běžné, ale u lidí se sluchovým postižením by se mohly lišit, mě napadlo, jak to vlastně mají s telefonováním. Zasedla jsem tedy k počítači a hledala. Po chvíli jsem narazila na stránku s názvem Tichá linka. Tato linka je provozována neziskovou organizací Tichý svět a umožňuje lidem se sluchovým nebo kombinovaným postižením telefonovat se slyšícími lidmi bez jakýchkoli bariér. Funguje to celé tak, že hluchý člověk se přes videohovor spojí s tlumočnickem, který potom zprostředkuje komunikaci s druhou stranou. Překládá, co sděluje neslyšící, a potom zase svým tělem tlumočí, co říká člověk na druhém konci.

Na závěr vždy patří nějaká sladká tečka, a proto svůj článek nezakončím ničím jiným než Tichou kavárnou, kterou prý stojí za to navštívit a kde je obsluha pouze neslyšící. Přijde mi zajímavé a hezké, že si zde mohou slyšící lidé zkusit objednat bez používání slov a že lidé se sluchovým postižením zde zase mohou komunikovat naprosto přirozeně a být mezi svými, také ale mají možnost zbořit nějaké další předsudky týkající se jejich komunity, protože nějaké na tomto světě jistě ještě existují.

text: Tereza Pospíšilová

Znáte se s: Radkem Gálisem?

Rodák z Tábora, novinář a publicista, který se celý život setkává s lidmi, kteří toho hodně zažili, ale na které se občas neprávem zapomíná. Vzpomínky některých z nich vydal v několika zajímavých knihách. Řeč je o Radku Gálisovi.

Kdy sis poprvé řekl, že chceš být novinářem a co tě k tomu přivedlo? – Ptám se také kvůli tomu, že ses narodil v srpnu 1968 a vyrůstal jsi v době socialismu, kdy byla svoboda slova značně omezována tehdejšími režimy. Neodrazovalo tě to? Nebo sis šel pevně za tím, že se staneš novinářem?

Odmalička jsem rád četl, moji rodiče odebírali spoustu časopisů, na základní škole jsem psal školní časopis a říkal jsem si, že by to bylo pěkné, a nebral jsem to vůbec politicky. Chtěl jsem psát a nevěděl jsem vůbec nic o nějakých zákazech. O tom jsem se dozvěděl až v šesté nebo sedmé třídě, když jsem měl referát na knihu Jaroslava Foglara Chata v jezerní kotlině. Paní učitelka mi tehdy řekla, že referát byl dobrý, ale že Foglar se nyní nečte. Tak jsem zjistil, že existují autoři, kteří se číst nemohou. Přišlo mi to líto, ale nijak jsem o tom neuvažoval a chtěl jsem vystudovat novinářinu a žít se jako novinář. Protože jsem nebyl žádný studijní typ, nešel jsem na gymnázium, ale na střední ekonomickou školu. Říkal jsem si, že to využiji pro novinářinu, jelikož se tam naučím psát na stroji, naučím se těsnopis a naučím se něco o ekonomice. Navíc nám v polovině 80. let přibýlo programování, což se mi později také hodilo.

Po maturitě jsem se dvakrát hlásil na vysokou školu, ale ani jednou jsem se nedostal. Žurnalistika byla politická škola, která měla nastaveny jasné kvóty. Člověk musel mít navíc spoustu posudků – od zaměstnavatele, ze školy nebo z různých svazových organizací. Já se tedy nedostal. Dva roky jsem pak pracoval, dva roky jsem byl na vojně, ale pořád jsem psal. Když jsem se v roce 1990 hlásil na novinářinu potřeť, byl jsem ještě na vojně, ale žurnalistika již nebyla politická škola. Vzali mě. Dalších šest let jsem studoval a zároveň pracoval pro Katolický týdeník a Svobodné slovo, což vlastně dělám dodnes. Takže ano, od mala jsem chtěl být novinářem a to, že byla žurnalistika politickou školou, mě neodrazovalo, protože jsem si říkal, že taková ta doba holt je.

Když tě po maturitě nevzali na vysokou školu a začal jsi pracovat jako programátor u PVT (Podnik výpočetní techniky) Tábor, přemýšlel jsi nad tím, že bys zůstal programátorem, protože výpočetní technika měla již tehdy jistou budoucnost?

Ne, já jsem chtěl být novinář. Když mě po maturitě nepřijali na vysokou školu, zkoušel jsem sehnat místo v redakci Jihočeské pravdy, kde však požadovali vysokoškolské vzdělání. Programování mě bavilo a rozuměl jsem mu. V podniku byl výborný kolektiv, pracoval jsem například s bývalým pětáčkem nebo s bývalým důstojníkem, kterého vyhodili z armády po roce 1969, protože nesouhlasil se sovětskou okupací. Byli to zajímaví lidé, kteří však byli kádrově nevyhovující a vláda je proto uklidila do PVT Tábor, jelikož byli vzdělání, chytří a rozuměli dané problematice. Po práci jsme pak popíjeli rum a já poslouchal jejich vzpomínky a zkušenosti. Přesto všechno jsem si dal do novin inzerát, že středoškolák shání místo v redakci novin nebo časopisu. Ozvalo se mi několik redakcí a já jsem následující rok odešel pracovat do podnikových novin do severních Čech, kde jsem vydržel až do vojny. Vždy jsem věděl, že chci dělat novinářinu. Chtěl jsem psát o lidech a pro lidi, což se mi nakonec podařilo.

Po revoluci tě nakonec vzali na Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy. V souvislosti s tím jsem se dočetla, že ses ve své bakalářské i diplomové práci věnoval válce v Náhorním Karabachu, kam jsi dokonce v letech 1992–1994 jezdil jako novinář. Jak jsi tehdy, ve svých čtyřiaadvaceti letech, vnímal tuto zkušenost a ty, že ses ocitl v bezprostřední blízkosti války, a vracely se ti některé zážitky, když se na podzim loňského roku znovu rozhořely boje o Náhorní Karabach?

Když se počátkem 90. let rozpadal Sovětský svaz a Jugoslávie, hodně lidí cestovalo na Západ. Já si říkal, že Západ bude pořád stejný, ale Východ se bude měnit. V roce 1991 jsem byl prvně v Gruzii a v roce 1992 jsem se rozjel do Náhorního Karabachu. Jednak právě proto, že o tom budu psát reportáže do Katolického týdeníku a do Svobodného slova, a jednak proto, že bych to mohl zpracovat pro školu. Bakalářskou práci jsem dělal fotografickou a diplomovou práci jsem psal na téma problematika Náhorního Karabachu a její zobrazení v Lidových novinách, protože Lidové noviny se díky komentátorovi a novináři Janu Petránkovi zabývaly Náhorním Karabachem už v roce 1988, kdy to ještě byly disidentské noviny. Byl jsem tenkrát mladý a bez závazků, takže jsem tam jezdil v podstatě na „čundr“. Jelikož jsem starý tramp, nevdalo mi spát venku a pohybovat se mezi vojáky. Tím, že jsem uměl nějakým způsobem rusky (paradoxně mi z maturity vycházela 4, ale učitelka mi nechtěla kazit vysvědčení, tak mi dala 3), došel jsem se s Armény, kteří rusky umí. Dokázal jsem pak týdny a týdny putovat Karabachem a bavit se s lidmi, být na frontě i v zázemí. Bylo to pro mě osobně velmi zajímavé a teď, díky Skypu a Facebooku, se mi ozývají lidé, kteří mě hledají a nachází mě po těch třiceti letech. Je to hodně silné.

Když loni na podzim znovu propukla válka, sledoval jsem to a bylo mi líto, že tak rychle, po třiceti letech, ti lidé znovu přišli o svobodu a naději. Mám patnáctiletou dceru, a když jsem zakládal rodinu, řekl jsem si, že dokud děti nebudou dospělé, nikam takhle jezdit nebudu – náhoda je blbec. Takže s tím Karabachem taky mohli počkat...

Jako novinář jsi získal několik cen – například dvakrát cenu v soutěži Příběh uprchlíka, kterou vyhlašovala kancelář UNHCR (Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky) v Praze. Věnoval ses i tady tématu Náhorního Karabachu?

Určitě. Jeden příběh byl o Arménce, která přišla právě kvůli válce v Náhorním Karabachu do Česka, žila v Plzni, a když se zde uchytila, tak potom pomáhala jako tlumočnice z arménštiny, protože tenkrát sem přicházelo hodně takových uprchlíků. Já jsem pracoval v letech 2000–2002 v Poradně pro uprchlíky, kde jsem se také setkával právě s uprchlíky z Arménie. Když jsem věděl, že to jsou Armény, začal jsem na ně mluvit arménštinou. Oni mi stejnou řečí odpovídali a bylo vidět, jak roztáli. Po několika týdnech slyšeli arménštinu, někdo je zdravil jejich mateřským jazykem. Když umíte pár slov cizího jazyka, dáváte lidem najevo, že si vážíte jejich kultury, a to bylo pro Armény důležité. Druhý příběh byl o dívce z Afghánistánu, která zde spolupracovala s rádiem Svobodná Evropa. Za dva či tři roky po zmiňované soutěži opustila UNHCR Českou republiku s tím, že už to tady máme všechno vyřešené a víme, jak s uprchlíky jednat. Já jsem tenkrát říkal, že je to špatně. Je to vidět i v současné době, jak je naše země stále hodně xenofobní a nesolidární. Například když se před pěti lety hlasovalo o uprchlických kvótách, naši populističtí politici věděli, že většina občanů je proti uprchlíkům, takže zaujali stejný postoj. To mě mrzí a říkám si, že tu měla UNHCR zůstat, aby dál působila na společnost, že je nutné být solidární, jelikož mentalitou patříme stále na Východ. **Pokud vím, zajímáš se o příběhy pamětníků z různých okruhů, ať už to jsou váleční veteráni, bývalí příslušníci PTP nebo třeba výtvarníci. Co tě na poslouchání příběhů těchto lidí tak baví a co tě nutí v tom pokračovat?**

Zachytit jejich vzpomínky. Dokud ti pamětníci žijí a mohou mluvit, tak je třeba jejich vzpomínky zachytit, protože pak přijdou historici a ti už to začnou třeba trochu překrucovat. Já mám velké štěstí, že jsem se narodil, kde jsem se narodil, a do doby, do jaké jsem se narodil, protože jsem ješ-

tě zažil veterány z 1. světové války. Věděl jsem, že čas je neúprosný, protože když jsem přišel v roce 1990 do Prahy a sháněl jsem legionáře z 1. světové války, tak mi v jejich kanceláři řekli, že jich žije 44. Pochopil jsem, že je poslední příležitost tyto lidi zachytit, dělat s nimi rozhovory a povídat si s nimi. Také jsem se snažil brát svoje děti na rozhovory s sebou, aby se mohly s veterány setkat. Zažily ještě poslední letce nebo parašutistu z Anglie, byl jsem s nimi za tankistou od Dunkerku v Liberci. A jsou to přitom úplně obyčejní lidé – pili jsme u nich kávu a čaj, dostali jsme zákusky. Když měli vnučata či pravnoučata v jejich věku, tak si je vzali na klín, jak byli zvyklí. A pamatují si to ta děcka dodnes, takže to považuji za důležité.

Nyní navíc žijeme v takové době, kdy náš stát tíhne k Rusku a k Číně a bojím se, že pokud k tomu budou lidé lhostejní, tak stačí opravdu málo, aby se znovu relativizovaly dějiny. Právě pamětníci ještě můžou svědčit proti tomu. Jenže za pár let už nebudou, takže je dobré o nich psát a dělat s nimi rozhovory, protože knížky a články zůstanou. My starší a pokročilí v tomto ohledu spoléháme i na vás mladé, že tyto vzpomínky budete zachycovat a udržovat a dávat je pak třeba voličům jako zrcadlo, aby věděli, že není dobré mít za premiéra bývalého estébáka.

Vydal jsi několik knih, tvou první knihou byla kniha Náš kardinál: jihočeské vzpomínky na Miloslava Vlka. Kde se vzal samotný nápad na napsání této knihy?

Když zemřel kardinál Vlk, uvědomil jsem si, jaký to byl zajímavý a důležitý člověk. Mimo jiné i proto, že se nebál kritizovat komunisty jak před revolucí, tak po ní – například když si ČSSD vzala v našem kraji do vlády komunisty a tehdejší hejtman Jiří Zimola přestal dávat každoroční dotace na obnovu církevních památek. A když tedy kardinál Vlk zemřel, tak mi volali z redakce Deníku, abych připravil nějaký materiál, ale aby to nebylo dlouhé. Říkal jsem si tehdy, co by v těch novinách vlastně chtěli mít? Vždyť to byla významná osobnost s pohnutým osudem, navíc spjatá s Jihočeským krajem a Českými Budějovicemi! A opravdu toho tenkrát v novinách vyšlo hodně málo. Jen snad Mladá fronta, budiž jí to ke cti, měla toto téma poctivě zpracované asi na třech stránkách. Já jsem na kardinála Vlka měl spoustu vzpomínek, osobně jsem s ním několikrát mluvil a znal jsem ho a věděl jsem o lidech, kteří také měli své vzpomínky, které by chtěli vyprávět. Tak jsem si řekl: „Hele, Radku, dáme dohromady knížku vzpomínek.“ Koncem března jsme se rozhodli, že ta knížka vyjde 17. května, tedy v den, kdy by se kardinál Vlk dožil 85 let. Za 2 měsíce knížka opravdu vyšla, také díky nakladatelství Měsíc ve dne. Když jsem pak jel na mši slouženou za kardinála Vlka do Záluží u Milevska, vezl

jsem s sebou prvních 50 výtisků a všechny jsem je tam prodal.

Postupně ti vyšly další knihy: Černí baroni od Černé věže, Mušketýři z Ria, Moje stoleté Československo, Rozpůlená srdce, Příliš mladí na válku a nejnovejší Malíři na soutoku. Je něco, co podle tebe všechny tvoje knihy spojuje, přestože každá pojednává o něčem jiném – v některých najdeme příběhy válečných veteránů, v jiné vzpomínky bývalých příslušníků PTP, v dalších zase rozhovory s paralympijskými reprezentanty či jihočeskými výtvarníky?

Určitě. Jsou to lidé, kteří se s něčím nebo s někým perou a perou se úspěšně a nevzdali se. Většina mých knížek zachycuje osudy lidí, kteří se vzepřeli a bojovali s politickým režimem, ať už je to kardinál Vlk, pětáčkáři nebo váleční veteráni, kteří se nenechali zastrašit a šli aktivně bojovat. Ale i handicapovaní lidé se perou s nepřízní osudu – buď že se narodili postižení, nebo jim postižení způsobila nějaká nehoda, ale také se nevzdali a nesrazilo je to, ale naopak „nakoplo“ k něčemu velkému a mají za sebou naprosto úžasné výsledky. Všichni ti lidé jsou pro mě obdivuhodní a jsem rád, že knížky o nich vyšly, protože do novin se vám v lepším případě vejde pět, šest otázek a máte hotovo. Ale s tím člověkem mluvíte hodinu dvě a zjistíte, že je to skvělý člověk. Pak je vám líto, že by měl zbytek rozhovoru skončit jen u vás v šuplíku. Knížky jsou jednou z možností, jak tyto rozhovory zveřejnit v té delší podobě a u těchto lidí – u veteránů, kteří za nás bojovali, u disidentů nebo u malířů, kteří se potýkali s tím, že měli zakázané výstavy, vyhodili je ze škol nebo se na ně nemohli dostat, si myslím, že právě jejich vzpomínky je třeba zachytit, a proto to vlastně dělám. Lidé, o kterých píšou, se často znají mezi sebou, jako například ti malíři nebo budějovičtí pětáčkáři a třebaže nejsou známí celostátně, mají za sebou kus poctivého života, a v té knížce jim věnujete hodně času a je to oboustranně obohacující.

Jak ses vlastně dostal k pětáčkům (příslušníci Pomocných technických praporek, pozn. redaktorky)?

Poprvé asi tak, že jsem jako student sháněl tehdy zakázanou knihu Černí baroni od Miloslava Švandrlíka. Když jsem pak v osmdesátém šestém nastoupil jako programátor, jeden kolega, Bohumil Suchoň, byl bývalý pětáček. V té době už jsem věděl, že chci být novinářem, tak jsem ho vždycky prosil, ať mi vypráví. Tak jsme si po práci sedli a on vzpomínal. A pak říkával: „No, ty vzpomínky ti stejně nikdy nevyjdou, protože doba je taková, jaká je.“ A já jsem říkal, že třeba někdy vyjdou nebo mi přinejmenším alespoň zůstane spousta příběhů, které mi povědí. Byly to takové smutné, ale pro mě zajímavé zážitky a zku-

šenosti. Když jsem pak pracoval v Deníku, tak budějovičtí pětáčkáři vždycky posílali pozvánky na nějaké akce, například na výroční schůze. Mě to zajímalo, tak jsem na ty schůze chodil a oni byli nadšení, protože věděli, že přišel novinář, který o tom potom napíše. S několika z nich jsem se skamarádil a to, že mezi námi byl nějaký čtyřicetiletý rozdíl nehrálo roli, protože jsme byli na jedné lodi. V době, kdy se Jiří Zimola stal hejtmanem a vzal si do vlády komunisty, mě příjemně překvapili, protože chodili na demonstrace, které organizovali studenti, a brojili proti tomu, co se dělo v krajské vládě. Místo toho, aby ti osmdesátiletí pánové v klidu seděli doma a byli rádi, že dostali přidáno k důchodu nějakou tu stovku za měsíce u PTP, tak se aktivně zúčastňovali těchto demonstrací, a nejen tím mi byli a jsou velmi sympatičtí. Když se mi poté naskytla možnost napsat knihu, ve které bych dal dohromady jejich vzpomínky, využil jsem tyto své kamarádky známosti a dostal jsem se ke třinácti pětáčkům. Opět jsem se vydání té knihy rád, protože ti pětáčkáři pak postupně začali ztrácet paměť nebo začali umírat. Moc si vážím toho, že jsem s těmi lidmi mohl být.

Co nejdůležitějšího ti setkávání s pamětníky do života dává? Učíš se od nich něčemu při vašich rozhovorech?

Mně to, že jsem měl možnost potkat se s lidmi, kteří něco dokázali nebo byli účastní něčeho, o čem jsem četl nebo co jsme se učili (a podotýkám, že o spoustě událostí komunistické školství nemluvílo), pomohlo ve spoustě věcí. Mohl jsem mluvit s lidmi, kteří byli v procesu se Slánským nebo s Miladou Horákovou, zažil jsem parašutistu, který skákal s Kubišem a Gabčíkem, nebo veterána, který bojoval v Zborova. To jsou věci, které mi nikdo nebere, protože jsem měl to štěstí, že jsem se s těmi lidmi potkal. Pomáhá mi to jinak pohlédnout na dějiny a na naši historii, a je mi to příkladem, jak se člověk může chovat. Já nejsem nějaký velký hrdina nebo jsem zatím nebyl konfrontován se závažným rozhodnutím typu „buď tohle, nebo tě vyhodíme z práce, buď tohle, nebo se tvoje děti nedostanou na školu“, ale říkám si, že by mi snad setkávání a rozhovory s pamětníky nějakým způsobem pomohly, kdyby taková situace nastala. Obdivuji, že některým novinářům stálo za to se nesklonit a nepřistoupit na kompromis. Některé potom za války popravili, ve čtyřicátém osmém jich zase spousta vyhodili z práce a dostali se do vězení. Ale stálo jim to za to, neslevit z té novinářiny. A tak se i já snažím neslevovat z novinářiny, avšak je pravda, že ne vždycky se mi to podařilo nebo daří. **A na závěr, připravuješ nyní další knihu nebo jiný zajímavý projekt, o který by ses mohl se čtenáři Vedněmezičtí podělit?**

Samozřejmě. V polovině června tohoto roku by se dožil 100 let farář Martin František Vích z farnosti Dobruška, který působil v letech 1949–1953 v Kostece Panny Marie Růžencové v Českých Budějovicích, kde byl v srpnu 1953 po mši zatčen a ve vykonstruovaném procesu odsouzen na 10 let vězení, z čehož 7 let fáral v dolech. Tak to je jedna knížka. Zároveň chystám ještě druhou knížku, která se bude jmenovat *Pravdu říkat, pravdu žít* (vyšla v červenci 2021 – rozhovor vznikl ještě před vydáním, pozn. redaktorky). V ní bude desítky rozhovorů s lidmi, které jsem za uplynulých 25 let potkal a hodili se třeba do knížky *Moje stoleté Československo*, ale tam jsem mohl využít jen některé z nich, takže nyní dostanou prostor zase další. Jsou to lidé, kteří svým životem i prací dávali najevo, že stojí za to dodržovat morální a mravní principy a nesklonit se. Bude tam například rozhovor s Ivanem Medkem, kardinálem Tomášem Špidlíkem, Jiřím Stránským nebo Františkem Janouchem. Navíc jsem si při zpracovávání těchto rozhovorů uvědomil, že to, co tyto lidé řekli před 20 lety, má stále platnost.

text a foto: Patricie Horová

VYLOŽÍM TI KARTY NA STŮL

nemůžeš se ke mně dostat,
když netvořím ani část obsahu uvnitř tvých dosažitelných hranic,
vidíš mou stopu nebo otisk mých rtů všude vně.
koho se dotýkáš, když se mnou se líbáš?
soustřed' se,
ať zjistíš, že bez kontaktu jen přerývaně lapáš do dechu.

chybí ti vůně dvaceti jiných lidí, co voní jako já,
když shýbneš se mi ke krku.
zatímco bys dal ruku v oheň za můj nenahraditelný odér na tvém polštáři,
jsi k smíchu prodavače v řetězovém obchodu kosmetiky.
ona ví, že co tobě ztělesňuje vášeň ke mně,
je jen zbožím vyskládaným v regálu.
Já sama jsem jen cenovkou na skleněných lahvičkách.

co sis myslíš, že bere tě za ruku, když mě od začátku postrádáš?
můj pohled, srdečnost i zlaté vlasy
bláhový jsi intelektuál.
jen hádáš, že tu tvář před sebou dobře znáš
příčemž od dob, co se vidáme,
tys nevědomky popadl kost mezi zuby
a kotoulů pro mě předvedlš víc než pár.
odměnou upejpán

tak stojí ti to za to
samotnému po kouřovém městě chodit?
co v budoucnu vydoluješ z krásy, která není víc než jednorázová opona?
za ní na rozsáhlém jevišti jedna herečka,
co nadaná je a sama si tleská.

text: Laura Matušková,
ilustrace: Lucie Procházková

SKRUPULE PRVNÍCH ŘÍJNŮ

vždyť víš, že mě ta myšlenka přepadla
jako osamělého chodce toulajícího se nocí
po ulici bez lamp.
ten nápad mi prakticky vytrhl kabelku
lačnicí po drobných, co cinkají na jejím dně.
darovat dvě stříbrné mince tvým víčkům.
tak jak já tam stála,
něžně a naze,
v pět ráno v pokoji já stála před tvou postelí,
v níž tys naposled zavřel oči.
otevřeným oknem říjnový vítr foukal
a já byla neochotná se obléct,
radši jsem trpěla tvou tvář a ledové palce u nohou.

nikdy už mě neuvidíš takovou

ta představa, že Tě políbím spícího
a daleko daleko odjedu, mi to zatočila v břiše
já poklekla

udělala to tiše

tvůj obličej byl blízko a já bych bývala byla tak jemná,
že necítil bys ani závan mého oděru.
ráno by ses probudil
sám
a podivil se,
proč tvé včera rozpraskané rty dnes jsou živé.

(šťípni ho, on probudí se)

tak se pro dobro odtáhnou.
„zlodějské idey, drobné si nechte“
já musím chytnout ten první ranní vlak
z tohoto města, z tohoto kutlochu,
kde za tmy se rozhodnu
věnovat ti líbání až najindy.
v koutě se převlíkající a ty mě nevidíš

koukej, spáči, co ti ukazuju

jen pro sebe si vrtím hlavou,
já z nás dvou ta cynická,
zatímco za sebou bouchnu tvými dveřmi,
jaktože se ze mě v pět ráno stává přesně ten okradený chodec,
toulavý chudás, co vystupuje z paneláku
do mrazivého šera prvního října.

jak dopřáváš si klidného spánku,
když já tu hulákám na lesy?
těším se, až budu sledovat jak reality show
stromy mě míjet z okénka vlaku.

text: Laura Matušková

MÚZA VODY

Jak ve vodě se vlnky točí,
dvě ženy z bronzu litých očí
tančí na břehu.
Tancují tiše, bez jediného zvuku,
lapeny múzou, jenž vedla muže ruku
ke tvorbě pohybu.

S ladností dívek a tváří bezvěkou
dala se idea člověku do rukou,
co vody duši znal.
Ten poté nádheru - divokost a lesk,
nekonečnou lásku, radost, věčný stesk -
do bronzu uchoval.

Malše a Vltava se jmenují ty víly,
které duši umělce před lety uchvátily,
by lidem, neb sami nevidí,
přiblížil krásu hladiny.

text: Anna Janáková

SOUTOK VLTAVY A MALŠE

Nově umístěné sousoší na soutoku Vltavy a Malše je dílem sochaře a rodáka z Českých Budějovic, Františka Mrázka (1912 – 2002). Zažil obě dvě světové války, což mělo velký vliv na jeho tvorbu. Tematika války se spolu s láskou k přírodě (a k vodě obzvláště) v jeho tvorbě objevuje často. Jeho dílo zahrnuje sochy zobrazující utrpení ve válce, pomníky padlým vojákům a zobrazení přírodních jevů.

text: Anna Janáková, foto: Simon Rybář

TAM, KAM UTÍKÁM

V jedné ruce knížka, v druhé ruce čaj,
do jiných světů znovu utíkám.
Tam, kde se život řídí podle osnovy,
tam, kde neexistují náhody,
tam, kde mohu být kým chci,
tam, kde nejsi Ty.
V jedné ruce knížka, v druhé ruce čaj,
do jiných světů před Tebou utíkám.

text: KJ

ilustrace: Lucie Procházková

NEČEKANÁ SITUACE

Každé ráno se probudit, zapnout počítač, strávit u něj celý den a v podstatě nedělat nic jiného, protože je to zakázané. Kdyby o tomto dříve slyšela Sofie, která do svých 15 let neměla ani vlastní počítač, asi by si řekla, že je to noční můra. Sofie, která je neustále s přáteli a rodinou mimo domov, která je šťastná mezi lidmi a miluje jakýkoliv sociální kontakt, miluje nové zážitky a výzvy, by si ani nepomyslela, že by se tato noční můra mohla stát realitou a dokonce jejím každodenním životem. Je ráno a Sofie je po prázdninách plná dojmů a nových zážitků. Čeká jí první den v nové škole. Jak neuvěřitelné. Je jen nervózní nebo se tak moc těší? Kdo ví. Je z toho celá zmatená. Po posledním půl roce stráveném doma, který měl patřit spoustě výletům a loučení s bývalou třídou ze základní školy, se na nové lidi docela těší. Ráda se seznamuje, ale vždy se bojí, co si o ní budou ostatní myslet. Řekla si ale, že dnes to zvládne a užije si první den v nové škole.

Tak moc rychle to běží. Sofie už je v nové škole celý měsíc a moc si to užívá. Se svou novou třídou je zatím spokojená a cítí se v ní dobře. Je to ale velice náročné. Učiva je hodně najednou a je to těžké. Sofie je ale rozhodnuta to zvládnout, protože se jí na škole velice líbí. Nejlepší jsou obědové pauzy, protože to se celá třída baví. Jenže při jedné obědové pauze si Sofii spolužák přečetl velice zajímavý instagramový příspěvek. Dozví se tam, že se od pátku přestává dočasně chodit do školy a že se opět všichni vrací domů. Sofie je překvapená, ale zároveň si myslí, že se letošní půl rok už nemůže opakovat, takže udrží klidnou hlavu a odejde domů s přesvědčením brzkého návratu.

Jenže po dalším měsíci stráveném doma za počítačem si uvědomí, že se pletla. Každé ráno vstávat a jako první věc zapnout počítač. Nasnídat se, vyčistit zuby, uvařit si čaj a zasednout k počítači. Hlídat si kameru a zároveň mikrofon. Slyšet vyprávění z počítače a při tom si zapisovat. V poledne si uvařit oběd a pokračovat druhou etapu sezení a poslouchání. Ve tři hodiny konec. Poté možná menší možnost na odreagování a opět zasednout k počítači a pokračovat a pokračovat v plnění povinností. Strávit u počítače doslova celý den. Toto je Sofina nová každodenní rutina, která ji psychicky velmi vyčerpává a je to čím dál tím horší, ale hlavně delší. Sofie si ale pořád v sobě uchovává malou pozitivní jiskřičku naděje, a to že se vrátí zpět do školy, do normálního života.

Společenská Sofie by si nikdy ani nemyslela, že se úplně odřízne od světa. Jediné, co Sofie z této doby zůstalo, bylo ponaučení. A to zní: být šťastný z maličkostí a být vděčný za všechno, co nám do života přijde. I za to špatné. A Sofie věří, že se to všechno mělo stát, protože všechno se děje z nějakého důvodu.

text: Valentýna Ševčíková

Krimi příběh – Bonnie a Clyde

Bonnie a Clyde je jeden z neznámějších kriminálních případů, i když nebyl až tak strašný. Známy je hlavně proto, že je velice romantický a veřejností oblíbený.

„Jednoho dne zemřou společně a budou si přát být bok po boku. Jen málo bude slzí v oku. I policie řekne si: Konečně! Avšak Bonnie a Clyde se mrtví budou držet za ruku...“

— Bonnie, krátká báseň, kterou napsala před smrtí

Bonnie Elizabeth Parkerová se narodila 1. října roku 1910 ve městě Rowena v Texasu. Byla druhá ze tří dětí ve velice chudé rodině. Její otec, který pracoval jako zedník, zemřel, když jí byly 4 roky. Svoji matku Emmu Kraus přiměla, aby se rodina přestěhovala do Dallasu, avšak chudoba s nimi zůstala i zde. Na střední škole vynikala kreativním psaním, vyhrála i krajskou literární soutěž. K tomu pořizovala rozhovory s místními politiky. Týden před tím, než dosáhla šestnáctého roku života, se Bonnie prodala

za Roye Glenna Thorntona. Moc dlouho jim to však nevydrželo a v lednu 1929 se rozešli. Zajímavostí je, že se nikdy oficiálně nerozvedli. Thorntona 3. října 1937 zavřeli do vězení na pět let za vloupání. Když se pokusil o útěk, byl zabit strážníky. Bonnie již jako teenagerka páchala menší nenásilné přestupky. Při nich se seznámila s Clydem Barrowem, v té době nezaměstnaným dělníkem, a okamžitě se do něj zamilovala.

Clyde Barrow se narodil 24. března 1909 ve městě Ellis County, jež se také nachází v Texasu. Byl pátým ze sedmi dětí, z chudé farmářské rodiny. Poprvé byl zatčen ke konci roku 1926. Podruhé byl zatčen i se svým bratrem za chov kradené drůbeže. Mezi lety 1927–1929 vykrádal trezory, obchody a kradl auta. Přičemž si zvláště oblíbil značku Ford V-8. Byl zatčen ještě mnohokrát, a to v letech 1928 a 1929. V dubnu 1930 ho poslali do texaské věznice. Ve vězení se neměl moc dobře, byl opakovaně sexuálně zneužíván svým spoluvězněm, kterého nakonec zabil. Bylo to poprvé, co zabil člověka. Za tuto vraždu však nebyl obviněn, protože za něj na sebe vzal vinu vězeň, který zde byl na doživotí. Když Clydea v únoru 1932 podmínečně propustili, rozhodl se stát ještě větším zločincem. Začal se více soustřeďovat na malé obchody, potraviny a čerpací stanice. Deset až patnáct bankovních loupeží bylo přisouzeno jemu a jeho bandě. Nebylo to tak, že by Clyde chtěl být slavný, měla to být především pomsta společnosti za texaský vězeňský systém, kde si prošel peklem.

Role Bonnie v jejich gangu je dodnes předmětem sporu. Členové gangu W. D. Jones a Ralph Fufts řekli, že ji nikdy neviděli vystřelit ze zbraně. Mladší sestra Clyda prohlásila: „Bonnie nikdy nevystřelila ze zbraně, jen následovala mého bratra bez ohledu na to, kam šel.“

Gang si časem vybudoval velkou pověst, která předcházela jejich činy. Gang však přepadal jen malé banky. Nejvyšší

částka, kterou kdy ukradli, se pohybovala v hodnotě kolem dvou a půl tisíce dolarů. Důležitým okamžikem bylo přepadení vězeňského transportu převážejícího člena party Raye Hamiltona. Kromě něj unesli i několik dalších trestanců, ti se následně stali členy gangu. Ale větší počet samozřejmě způsobil nějaké ty neshody. Ray Hamilton už toho měl ale dost, a tak gang opustil.

Bonnie a Clyde zpanikařili. Ray je přece mohl prozradit. Clyde však udělal strašnou chybu... Rozhodl se Hamiltona zabít. Domluvil si s ním přátelskou schůzku na nějakém opuštěném místě, zde si povídali, pili alkohol a sem tam sestřelili nějakého ptáka. Což nebylo moc chytré, protože brzy si toho policie všimla a jela to tam zkontrolovat. Kdyby se Clyde a Ray třeba schovali, dopadlo by to mnohem lépe, oni ale oba policisty chladnokrevně zabili.

Veřejnost už neviděla zamilovanou dvojici. Lidé si konečně uvědomili, že jde o chladnokrevné vrahy nevinných lidí. Na jejich hlavy vypsalí odměnu a do jejich hledání se pustila jednotka v čele s tehdejší texaským rangerem Frankem Hamerem.

V dubnu roku 1934 se dostal Hamer na stopu Raye, jehož nakonec dopadl. Ray byl odsouzen k 362 letům vězení. Mohl dožít svůj život ve vězení, ale místo toho se pokusil utéct. Za útěk si nakonec vysloužil elektrické křeslo.

V červnu roku 1934 si policie došlápla na Clydeova bratra Bucka, toho smrtelně postřelili. Jeho ženu Blanche, která silně nesouhlasila s tím, co její muž dělá, oslepili a zajali. Strávila deset let ve vězení pro ženy. Ralph Fufts se rozhodl po těchto událostech gang opustit, čímž si zachránil život. Zbytek ještě nedostiženého gangu se schoval na farmu u města Arcadia, kde je objevila pátrací jednotka. Policie na místě vyčkávala na tu správnou chvíli. Ta nastala 23. května 1934.

Ten den se Bonnie a Clyde rozhodli farmu opustit. O jednotce, která na ně číhala, neměli tušení. Jakmile vyjeli v kradeném Fordu Deluxe V8, už se za nimi vydala policie, která vzápětí prošpikovala auto kulkami. Vystřeleno bylo více než 200 kulek. Bonnie a Clyde byli na místě mrtví. Policie jim nedala možnost se vzdát, za což byla později velmi kritizována. Zejména proto, že Bonnie se údajně na žádné vraždě přímo nepodílela.

Naprostě zmasakrovaná těla obou

zločinců i rozstřílený vůz policie zdokumentovala fotografiemi, aby měla důkaz, že je tato slavná dvojice mrtvá. Poté i s těly zamířili do márnice, kde však nastaly problémy s davem fanoušků. Tito fanoušci si za každou cenu chtěli odnést něco „na památku“. Bylo to oblečení, vlasy, dokonce prsty a uši. A tak skončil život Bonnie a Clydea.

text: Linda Jandová, foto: Youtube.com / Public domain

Squid Game, nejúspěšnější seriál Netflixu

Peaky Blinders, Money Heist, Bridgerton, Stranger Things a mnoho dalších. To jsou velmi úspěšné show od Netflixu,

které však překonal nový seriál s pouhými devíti epizodami: Squid Game.

Squid Game, v češtině Hra na oliheň,

je jihokorejský dramatický seriál, jehož režisérem a scénáristou je Hwang Tong-hjök. Seriál se odehrává v nejnižším patře jihokorejské společnosti mezi lidmi dlužícími pro ně nesplacené množství peněz. Právě tito lidé obdrží nabídku zahrát si několik her, po kterých bude určen vítěz, jenž získá finanční obnos, s nímž by mohl splatit své dluhy a začít svůj život odznova. Jenže první vyřazený soutěžící je na místě zastřelen.

V prvních dvaceti osmi vysílacích dnech seriál spatřilo neuvěřitelných 111 milionů diváků a diváček, později se stal dokonce oficiálně nejúspěšnějším seriálem Netflixu. Například prodej bílých tenisek, které hráči ve Squid Game nosí, vzrostl o 7 800 procent. Sociální síť, především pak TikTok, jsou přeplněny vším, co se seriálem souvisí. Například

Squid Game Candy je na TikToku trendem nepřetržitě od jeho zveřejnění. Co však stojí za tak významným úspěchem?

Hra na oliheň je postavena na jednoduchých nápadech a jednoduché symbolice. Dětské hry s banálními pravidly, barevné masky, základní geometrické obrazce. I to vtahuje sledující rychle do děje. Seriál zpracovává velmi závažné téma, a sice obrovské sociální a společenské rozdíly v Jižní Koreji. Stejně motivy sdílí i oscarový snímek Parazit, rovněž jihokorejské dílo, jenž určitě napomohl popularitě tamější kinematografie. Dalším z možných důvodů popularity seriálu je i populární žánr Battle Royale. Soutěž, v níž se mezi sebou utká velký počet hráčů a hráčů s jediným úkolem, a to přežít. Tento koncept je

známý například z počítačové hry Fortnite nebo z knihy (později filmu) Hunger Games. Battle Royale je poslední léta velmi atraktivní a s tím tvůrce Squid Game dozajista počítal. V neposlední řadě je důležité i skvělé promyšlení postav, se kterými se diváčky a diváci dokáží ztotožnit.

Ať už se na tento seriál dívá kdokoli, každý v něm může najít něco, co ho baví, a i proto Squid Game trhá rekordy. Nenáročný divák si užívá drama, napětí a dobře dávkovanou akci, zatímco ten náročnější může seriál chápat jako výpověď o situaci v zemi s jednou z nejvyšších zadlužeností na světě a orientací pouze na výkon a úspěch, a to za jakoukoli cenu.

text: Simon Rybář, foto: netflixjunkie.com

Blitz on Britain – jak to bylo s bombardováním Británie za 2. světové války?

Film „Blitz on Britain“, jenž byl nově přidán na Netflix, Vás nechá cestovat časem hned dvakrát – černobílý snímek totiž vyšel již v roce 1960 a zabývá se tzv. Blitzkriegem (zkr. Blitzem), strategickým bombardováním Británie v letech 1940–1941. Díky dechberoucímu archivním záběrům z britských i německých zdrojů se tak můžeme přenést na houževnatý ostrov v době, kdy jej osud v podobě německých bombardérů zkoušel nejvíce.

Dokumentem provází hlas známého britského novináře a spisovatele Alistaira Cooka (1908–2004), který válku sám zažil, ale strávil ji ve Spojených státech, kde v této době dokumentoval život obyčejných Američanů.

Pojďme se společně podívat na některé zajímavé aspekty a momenty, které byly pro průběh Blitzu klíčové...

Dobrá strategie a radar jako základ úspěchu

Zaměřme se nejprve na technickou a pragmatickou stránku věci. Zde sehrahl klíčovou roli radar, který byl sice na počátku konfliktu ještě v plenkách, ale díky strategickým

chybám ze strany Němců měl šanci se rapidně vyvíjet a před posledními masovými útoky dával Britům nespornou výhodu.

K obhájení britské nadvlády nad vzdušným prostorem dopomohli paradoxně i samotní Němci, a to například prvním bombardováním Londýna, jež bylo výsledkem Hitlerova zaslíbeného hněvu a umožnilo jeho protivníkům opravit škody na vojenských základnách a nabrat ztracené síly. Německé bombardování se často jevilo jako zbrklé a sporadické a Britové na rozdíl od nepřítele komunikovali prostřednictvím základěn se svými piloty ve vzduchu, což jim pochopitelně umožňovalo lepší a rychlejší orientaci. Ke konci Blitzu Němce navíc zradilo počasí a nemalé problémy jim dělal také Mussolini, který prohrával hned na několika frontách, žádaje posily z řad Němců.

Keep calm and carry on

Alespoň jednu z nespočetných variací tohoto hesla zná snad každý, málokdo však již ví, že se právě v této původní podobě poprvé objevilo v roce 1939 spolu s dalšími dvěma

plakáty podobného designu jako součást kampaně zaměřené pro pozvednutí britské morálky. Přestože byly vytištěny přes dva miliony kopií, téměř žádné se na veřejnosti neobjevily.

Jak se však dozvídáme v dokumentu, právě během Blitzu se objevují jiná motivační hesla, jako například „Carry on London and keep your chin up!“ či letáčky upozorňující na škodlivost neuváženého šíření informací („Cheap talk costs lives!“). Vláda, a především její předseda Winston Churchill se lidem také snažili pomoci, jak se jen dalo, a právě charismatický premiér se pro mnohé stal tvářou britského odporu. Nebyli to však nakonec ani plakáty, ani politici, komu se podařilo vymyslet jeden z nejkoničtějších úkrytů proti bombardování – londýnské metro. Byla to prostá britská rodina, kterou poprvé napadlo strávit noc v bezpečí podzemky, a přestože se zanedlouho většinově přešlo na klasické protiletectké kryty, fotografie stovek spacáků nahlučených v jednotlivých stanicích a Britů zpívajících i přes všechny těžkosti uzavřely v nejedné paměti.

Také nové rozdělení rolí ve společnosti bylo bezpochyby chytrým tahem ze strany Spojeného království – každý zdravý muž byl jmenován vojákem a ženy náhle zastávaly předtím typicky mužské role, a především v pozdějších fázích Blitzu dokonce samy působily v armádě (kupříkladu jako pomocné letkyně).

Závěrem...

Letos je tomu přesně 80 let, co se celý Londýn ocitl v plamenech následkem zdaleka nejničivějšího bombového útoku, jenž byl vyvrcholením téměř ročního vzdušného teroru, a máme tedy ideální příležitost si (nejen) díky filmu „Blitz on Britain“ uvědomit něco, co bychom si však měli připomínat každý rok – že ve válce nejsou důležité pouze precizně vyvinuté zbraně a technika, ale také morálka, solidarita a hrdinové všedního dne, protože bez vytrvalých hasičů a odhodlaných posílů by hořící hlavní město neuhasil ani ten nejlepší zavlažovací systém.

Toho si byl vědom již král Jiří VI., který počal civilistům i vojákům udělovat medaili (tzv. the George Medal) za činy, které nebyly součástí přímého boje s nepřítelem. Jak už to však často bývá, díky patří nakonec i štěstěně, která alespoň v jednom ohledu při Britech věrně stála – katedrála sv. Pavla v Londýně, jedna z nejvýznamnějších památek, totiž bombardování přežila, a stala se tak hrdým majákem v plápolajícím moři trosk.

text: Tereza Ederová

Budějovice 2028

Co to vůbec Evropské hlavní město kultury je? Jde o titul udělovaný Evropskou unií, který dává vybranému městu či městům možnost na rok se zviditelnit a představit celému kontinentu svůj styl života a rozvoj. Velmi důležitá je i samotná cesta ke kandidatuře, protože poskytuje šanci zapracovat na fungování města, jeho umělecké scéně či investování do nových projektů. Cíl kandidatury by nemělo být jen uspořádání pár akcí, ale celková podpora města nabídkou různých způsobů trávení volného času. Z kandidatury neteží tedy jen kreativní průmysl nebo cestovní ruch, ale hlavně obyvatelé města, kteří dostanou bohatou nabídku programu, a město samo, které tímto může nalákat nové návštěvníky města nebo nabídnout nové pracovní pozice.

Mají Budějovice šanci titul vyhrát? Rozhodně ano! Pro získání tohoto ocenění nezáleží na velikosti města, poslední dobou je trendem dosazovat především města s velkým potenciálem k rozvoji a budoucím přínosem ke společnému evropskému dědictví. Kandidatura navíc přišla v nejlepší čas, jelikož po dlouhých letech jsme velmi blízko k realizaci rekonstrukce např. Slavie či Domu umění. Také je velmi zajímavý projekt Město a voda, ve kterém budějovická radnice představuje přeměnu náplavek a přeměnu řek, jimiž je zamýšlena úprava břehů, kde by se dal trávit volný čas nebo pořádat koncerty. V tomto roce se má také vyhlásit architektonická soutěž na revitalizaci Senovážného náměstí, je možný i vznik nové galerijní budovy pro Alšovu jihočeskou galerii. Jediná

otázka k dokončení projektů je, zda se sežene dostatek finančních prostředků a zda politici najdou vůli je všechny dotáhnout do konce. Další proměny probíhají v altánku v Háječku, kde majitel zamýšlí vybudovat kavárnu. Vznikají i prostory pro alternativní kulturní dění jako Žižkárna.

Ale co když titul nedostaneme? Určitě to není tak, že by snaha přišla nazmar. Sama přihláška na kandidaturu může být klíčový moment pro změnu ve snaze objevit potenciál města nebo zjištění zájmu obyvatel. Může především přispět k vytvoření a projednání vize města, cílů rozvoje a realizačních plánů. Všechna města, která kandidovala v minulosti, i přes to, že na cenu nedosáhla, nadále věnovala daný rozpočet do pořádání akcí a renovaci města. Tím pádem i krok ke kandidatuře je velmi významný pro naše město.

Co to tedy pro Budějovice bude znamenat? Pro Budějovice jde o výjimečnou šanci se zviditelnit, přilákat nové návštěvníky a reprezentovat město jako prostor ideální pro život či podnikání. Také to prokazatelně přináší pozitivní ekonomické i sociální dopady. Např. Plzeň, která titul získala v roce 2015, potvrdila, že ve stejném roce na 580 akcích dosahovala návštěvnost dohromady přes milion lidí. Výdaje návštěvníků vyšly přes 564 milionů Kč, z čehož 90 milionů bylo z kapes cizinců, tím pádem to byly čisté výnosy pro ČR. Rozhodně je to tedy obrovská příležitost pro Budějovice, která stojí za to, i kdyby titul dostalo nakonec jiné město.

text: Hana Havelková,
foto: Lucie Procházková

FOKUS – Dny obyčejného šílenství

Dne 23. září se v Českých Budějovicích v rámci projektu Dny obyčejného šílenství, který podporuje organizace Fokus konala přednáška o duševním zdraví. Hosty byli Jitka – matka dospělého syna trpící schizofrenickým onemocněním, nadále Petra, která má vlastní zkušenost s duševním onemocněním, Zdeňka Kuvíková – koordinátorka reformy péče o duševní zdraví a psychiatr Jan Bučka.

Synovi Jitky nemoc propukla poměrně v útlém věku – nastala otázka, jak se s ní v mezích možností co nejlépe vypořádat a kde zařídit synovi co nejkvalitnější péči. Chlapec byl hospitalizován v nemocnici v Českých Budějovicích, léčení však nijak nepomohlo. Jitka si především stěžovala na naprostý nezáměr doktorů vůči pacientovi. Tato situace se opakovala ještě jednou – opět se stejným výsledkem. Věci se daly do pohybu až po nehodě. Když byl Jitčin syn doma sám, po konzumaci prášků a alkoholu upadl do bezvědomí. Kdyby ho jeho matka včas nenašla a nezavolala záchranku, mladý muž by zemřel. Teprve tato traumatizující událost umožnila,

aby bylo o syna dobře postaráno. Byl přesunut na hospitalizaci do Prahy, kde se mu dostalo důkladné péče.

Petra se s problémem duševní zdraví potýká již několik let. Nejhorší období pro ni nastalo, když se rozváděla se svým manželem, což byl čas, kdy nemoc propukla. Ve svých rodičích bohužel velikou podporu nenašla, a tak ji v těžkých chvílích podporovala především její malá dcera. Při léčbě měla nepříjemný pocit, že ji její bývalý manžel sleduje na každém kroku, podle ní s ním byli spolčeni i lékaři, kteří ji léčili. Trpěla úzkostnými stavy a nekontrolovatelnými záchvaty paniky. Velice jí pomohl nový přítel. Její hypotézy o pronásledujícím manželovi se však vyvrátily a ona úspěšně dokončila hospitalizaci.

Zdeňka Kuvíková se vyjádřila hned k několika problémům, které se organizace Fokus snaží aktivně řešit. V České republice je velký problém nedostatek personálu na psychiatriích. Řešením pro tento problém by mohl být snížený počet lůžek. Personál by měl více času se pacientům věnovat. Dalším problémem

je, nejasně stanovená lhůta pacientova propuštění. Naskytl se případ, kdy pacientka strávila v léčebně padesát let. Znamená to, že se již nezačlenila do normálního života. Takové příklady ubírají místa v léčebnách navíc to nepříspěvá ani jejich psychickému zdraví.

Není ale jednoduché jen tak pacienta propustit. Někteří lidé stráví v léčebnách několik let. Znamená to, že většinou přicházejí o bydlení, ztrácejí kontakty s rodinou a přáteli tudíž se nemají kam vrátit. Organizace Fokus pacienty navštěvuje již v léčebnách, pomáhá jim se znovu vrátit do normálního života, shání jim domov a další důležité věci. Velkou pomocí jsou terénní psychiatři, kteří jezdí pravidelně za pacienty domů, tudíž jejich léčba probíhá v dobře známém prostředí.

Psychiatr Jan Bučka upozorňuje, že schizofrenici jsou křehcí, upřímní a obhajující lidé. Je tedy naprosto nepochopitelné je odsouvat na okraj společnosti.

text: Veronika Matlová,
foto:

Těšíte se na školní akce a výlety?

Školní akce a výlety. Covidová situace. Všem je asi jasné, že tyto dvě věty se úplně neshodnou. Na začátku loňského roku nastala nepříjemná situace, která ovšem trvá až do současnosti a jsou s ní spojena proměnlivá nařízení ve všech směrech. Se začátkem nového školního roku však přicházejí nové naděje, které umožňují pořádat školní akce za různých podmínek, a proto jsem požádala ředitele Gymnázia Jana Valeriána Jirsíka, Jaroslava Pustinu, aby nás informoval o způsobu, jakým se nyní školní akce a výlety pořádají.

Proces pořádání školních výletů ale není tak jednoduchý ani během „normálních“ časů. Pokud se některý z pedagogů rozhodne uspořádat akci pro studenty, musí nejprve předložit žádost o povolení, která obsahuje veškeré detaily, a po odsouhlasení ředitelem se vypíše výběrové řízení na dodavatele, popř. se osloví různé firmy. Celý proces je také limitován cenou zájezdu. Pokud bude cena nad 100 000 Kč, tak musí být nabídky vyžádány nejmeně u třech dodavatelů, a jestliže bude cena sahat nad 400 000 Kč, je potřeba vyhlásit veřejnou zakázku. Při velkém počtu akcí ve školním roce je někdy pořádáno výběrové řízení i v přítomnosti radních z kraje.

Když se nyní rozhodne škola uspořádat školní akci, ať už do zahraničí, či zde v Česku, je zapotřebí splňovat mnoho nařízení a ujistit se, že všechny finance budou v případě náklady studenta během

zájezdu, karantény studenta či nezúčastnění se, řádně pojištěny. „Pro každou školu je velkým rizikem placení záloh předem, a to z důvodu, že by se v některých případech nemusela vracet zpět,“ konstatuje ředitel. A proto je složité zajistit školní akci tak, aby vše proběhlo bez finančních ztrát a s maximálním bezpečím pro studenty. Je tedy nezbytné, aby škola měla garantováno, že pokud se akce žák nezúčastní z důvodu onemocnění covidem-19, dostane vynaložené náklady zpět.

Nutné je uzavřít pojištění proti stornu, které se sjednává vždy, avšak nyní by na něj měl být kladen větší důraz. Storno zájezdu se může uplatnit při akutním onemocnění nebo úrazu pojištěného nebo blízké osoby a některé pojišťovny do toho již zahrnují i onemocnění covidem-19. V základním cestovním pojištění do všech zemí je pokryto onemocnění covidem-19 jen u nějakých pojišťoven, avšak u jiných je nutno zaplatit si přípojištění, které se týká situace, kdy by člověk musel jít do karantény či by sám onemocněl covidem-19. Toto přípojištění, které by bylo vhodné hlavně pro neočkované účastníky zájezdu, by zahrnovalo úhradu léků, v určité míře náklady na karanténu, lékařské ošetření apod. Vše tedy záleží na pojišťovně a zemi, kterou hodláte navštívit.

„Neočkovaní studenti budou muset mít během několikadenního zájezdu za-

jštěno testování PCR či antigenem testem, který platí pouze omezenou dobu, a je tedy pravděpodobné, že bude potřeba neočkované otestovat opakovaně,“ říká ředitel. Každá země má svá pravidla,

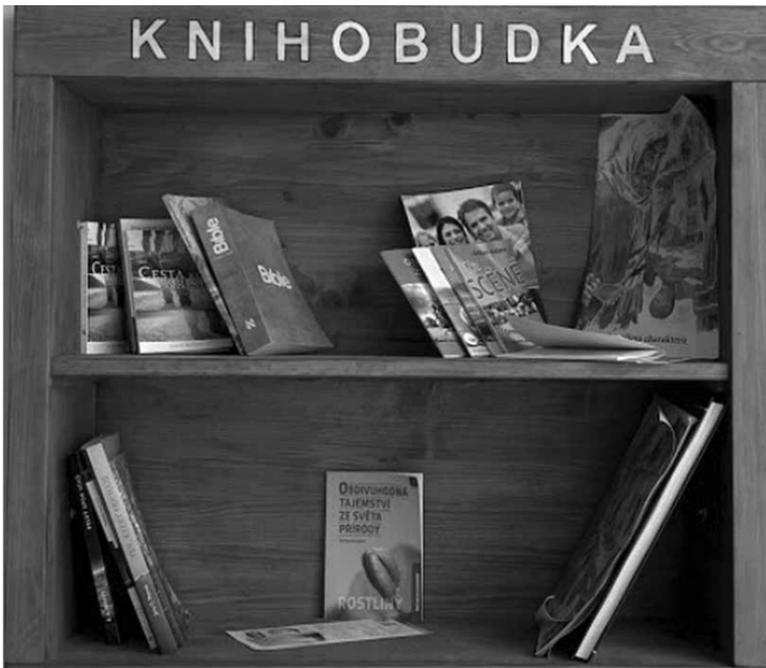
kteřá je nutné během zájezdu dodržovat a splňovat dané limity pro neočkované. Nutnost testovat neočkované je samozřejmě spojena s možným navýšením nákladů, neboť je potřeba si test uhradit a popř. se nějakým způsobem na nejbližší testovací centrum dopravit. Ceny zájezdů by se tedy mohly lišit pro očkované a neočkované. Při rozdělení zájezdu na dvě skupiny (očkované a neočkované) bude muset být navýšen i počet pedagogů, kteří budou na žáky dohlížet a zajišťovat testování neočkovaných. Příprava hladkého průběhu zájezdu se tedy výrazně ztěžuje, a proto je pochopitelné, že se počet pořádaných akcí rapidně snížil. Ředitel dodává: „Úsilí vynaložené na zabezpečení průběhu školního výletu pro očkované i neočkované by mělo být tedy oceněno a všichni studenti by si měli být vědomi toho, že není snadné cokoli v současnosti zařídit tak, aby bylo vše dle řádných předpisů.“ Je proto na uvážení všech studentů a rodičů obecně, aby posoudili, zda hodlají zájezd podstoupit i v těchto složitých podmínkách. „Nejsložitější situace nastává pro neočkované, a to jak ze strany jejich samotných, tak i ze strany školy, která musí vše zařídit tak, aby se mohli výletu zúčastnit,“ shledává ředitel.

Covidové období na první pohled zasáhlo hlavně školní výlety, ale chod samotné školy byl a stále je omezen. Neustále dochází k případům, kdy se může na škole objevit nakažený student

a všichni neočkovaní z dané třídy musí být posláni do karantény. Zbytek třídy, který se nemusí podrobit domácí karanténě, zůstává prezenčně ve škole. Pokud by studentů v karanténě bylo méně než 50%, škola není povinna přejít na kombinovanou výuku, která spočívá v tom, že by studenti byli klasicky ve škole a pro studenty doma by se hodina přenášela online. Např. Gymnázium J. V. Jirsíka je na tuto formu výuky připraveno sedmi zvláštními kamerami, které by zajistily vzdělávání online. Pro vyučující je však kombinovaná výuka velmi nepraktická, neboť přebíhání ze třídy do třídy a přípravování výuky pro studenty v karanténě je během přestávek mezi hodinami časově náročné.

Každý se v této nelehké době musíme nějakým způsobem přizpůsobovat a řídit se aktuálně danými pravidly apod., tato situace bohužel ještě není za námi, a tak musíme respektovat rozhodnutí ředitelů všech škol ohledně školních akcí, neboť je pochopitelné, že jsou vystaveny velkému riziku. Stejně tak musíme dbát na dodržování veškerých pravidel v budovách školy i mimo ni, aby nemuselo docházet k tomu, že budeme část svých spolužáků vidat pouze přes obrazovku. Můžeme ale jen doufat, že se brzy vše vrátí do normálu a školní výlety se budou brát jako samozřejmá součást školního roku, a ne jako zázrak.

text: Lucie Lindovská, foto: Simon Rybář

KNIHOBUKKA

KNIHY Z DRUHÉ RUKY

„Ten, kdo čte, žije s každou další knihou život navíc. Kdo nečte, má jen ten svůj.“ – tento citát zmiňuje britský dramatik a básník Oscar Wilde ve svém díle Slavík a růže. Něco na tom citátu bude, že? Ale kolik životů má kniha? Většinou jen jeden. Když si knihu koupíme v knihkupectví, můžeme cítit její vůni. Vůni, která se nedá nijak specifikovat. Prostě a jenom „nová kniha“. Ale okolo nás jsou i další způsoby, jak knihám život prodloužit. Poslední dobou se společnost více zajímá o udržitelné věci, o recyklaci. Toho můžeme využít i u knížek!

Cestu do našich oblíbených knihkupectví to můžeme vzít nejen přes jakýkoliv antikvariát či knihovnu, ale i přes knihobudku! A pokud se nám nechce nikam chodit, existují dokonce i internetové stránky, které prodávají knihy z druhé ruky. Ani pro tyto knihy nemusí platit, že jsou méně kvalitní, opotřebené nebo zničené. Naopak. Často nás může mile překvapit, v jakém stavu knihy jsou. I proto si můžeme užít příběh knihy společně s myšlenkou, že jsme ušetřili některé stromy, které by na výrobu dalšího výtisku padli.

text a foto: Anna Pražáková

Změny a novinky v budějovické hromadné dopravě

Ujždí vám každodenně autobusy, protože jste líní si zařít lítačku a lístky si samozřejmě zapomínáte kupovat? Nebo sbíráte pokuty od revizorů kvůli frontám u automatů? Nebojte se, nejste v tom sami, ale věřte tomu, nebo ne, s tím vším je konec!

V některých autobusech a trolejbusích budějovické MHD jste si už mohli všimnout nových strojů, které veřejnosti šikovně umožňují kupovat si jízdenky přímo v autobuse jen pomocí platební karty, mobilního telefonu nebo chytrých hodinek.

Realizace projektu začala v říjnu loňského roku a do konce letošního by mělo být hotovo. Nelekněte se. Při platbě přímo ve vozidle vám stroj nevytiskne žádnou papírovou jízdenku. Platnost jízdného se má prokazovat přímo platební kartou. Stejný systém už mají také

v Praze, Brně, Ostravě a několika dalších velkých městech.

Další změnou, která by v Budějovicích časem mohla nastat, je zrušení autobusové linky číslo 4. Návrh se projednával koncem září. Důvodem je nedostatek řidičů a financí, související s obdobím pandemie.

Dopravnímu podniku chybí přes dvacet řidičů, a tudíž není divu, že do ulic začátkem září několik spojů vůbec nevyjelo. Problém se pokouší vyřešit zvýšením mezd, na něž je však nutno získat peníze, třeba právě zrušením linky 4. Ve hře je možnost její sloučení s linkou č. 1. Jak bude se spojem jezdcím z nádraží na Máj – M. Horákové a zpět naloženo, se však bude ještě minimálně měsíc rozhodovat.

text: Anna Pečlová

GYMNASTIKA Z VESMÍRU

České Budějovice jsou známé pro svou rozsáhlou kulturu a bohatou historii. Má však v Budějovicích svou roli i sport? Každý správný fanoušek sportu ví o hokejovém týmu Motor, který se po sedmi letech opět vrátil na své místo do extraligové soutěže. Proslulý je i volejbalový klub Jihostraj, jenž propůjčil několik hráčů do reprezentace ČR. Zúčastnili se tak i mistrovství Evropy, kde porazili momentální Olympijské vítěze Francii. Velkou popularitu má také černobílý fotbalový tým Dynamo, působící od roku 2020 v nejvyšší české fotbalové soutěži.

Naše město je ale mnohem víc než to. Málokdo ví například o gymnastic-

kém oddílu Merkur České Budějovice, který se nachází na místě bývalého kina Vesmír na Mariánském náměstí. V covidové době se vše zastavilo a tělocvična se zavřela. „Snažili jsme se, aby závodníci neztratili kondici, a tréninky probíhaly jak individuálně, tak online formou,“ říká předseda oddílu Gustav Bago. Sportovci a sportovkyně jsou už opět v tělocvičně a dohánějí, co se dá.

Je populární spíše mezi dívkami, ale každým rokem se hlásí i několik chlapců. Gymnastky a gymnasti potřebují skvělou fyzickou kondici, posílené a pevné svaly, ale také ohebné tělo a rychlé reflexy. Je to dokonale základ pro všechny sporty, ale kolik dětí se jí věnuje vrcho-

lově? S vyšším věkem ubývá gymnastek a do dospělosti vytrvá opravdu málokterá. Děti začínají v útlém věku 3–5 let a jsou postupem času zvyklé trénovat pětkrát týdně tři hodiny a zdokonalovat své provedení na čtyřech nářadích. Budějovické cvičenky a cvičenci se pravidelně účastní mistrovství České republiky i mezinárodních závodů.

Oddíl byl založen roku 1972 a sídlil v ZŠ Čechova. Jeden čas fungoval jako tréninkové středisko mládeže. Sportovní gymnastika je všeobecně pokládána za jeden z nejnáročnějších, ale taky nejkrásnějších sportů.

text: Zuzana Pučejdlová, foto: www.gymcentrum.cz

Budějovické gymnastky přijela navštívit a podpořit Kateřina Neumannová.

POSLEDNÍ SLOVO

Ticho v kuloárech jednacího sálu, prázdné chodby a chodbičky sněmovního mraveniště, pyramidy z krabic před vysídlenými kanceláři poslanců a poslankyň, kteří od lidu či lidí (podle toho, z jaké politické perspektivy hledíte na svět) nedostali mandát ke svému znovuzvolení. Svých pomyslných pět švestek nebalí po letošních sněmovních volbách jen nezvolení zástupci, z výsluní sněmovní politiky do stínů regionů ustupují i dvě historicky nejstarší české politické strany.

A tak ze šuplíků stolů komunistických zástupců lidu, respektive pracujíc-

ích soudruhů a soudružek (my jim jako školou povinní říkali soudrůsky) zmizely vizitky se jmény čínských pohlavárů a z dveřních štítků třešně. Že zmizela ze sněmovny zrovna tahle flóra, je rozhodně důvod k historické oslavě. Vždyť tihle stalinističtí dinosauři přežili své vyhytnutí o tři desetiletky. Škoda je snad jen těch růží, reprezentujících levice, tu demokraticky smýšlející. Ale kdo by je k šípku neposlal po výkonech jejich hlavního bafuňáře, zvlášť po kauze Vr-běticigate, kdy se chystal zamést pod svůj prošlapaný koberec akt státního terorismu výměnou za zásluku ruského Sputniku, o který nestojí snad ani sami Rusové (tedy s výjimkou těch bydlících mimo území Ruska zmasírovaných propagandou).

Na jejich nepohodlných místečkách, vylepšovaných různými „podprdelními změkčovadly“, už sedí poslanci zvolení za ANOBUDELÍP (ve světle ostří sekery, čím dál hlouběji zaseknuté do schodku státního rozpočtu, i naostřených zoubků inflace, okusující předvolební danajské dary valorizovaných příjmů, se mi chce zvolat: BUDELÍPjenproANO). Marne už bude Vůdce s vedlejšákem Spasitele spílat politologům: „My nejsme levicová strana... My jsme tu pro všechny.“ Z „levicovosti“ už ANO neuvědčuje jen

presun voličů ČSSD a KSČM, populární populistická politika (nad takovými populistickými taháky by se i římský populárové začervenal), ale už i sněmovní židle pěkně nalevo...

Ticho v kuloárech jednacího sálu... Ticho jen zdánlivé. Ticho před bouří. Vždyť první sněmovní schůzi svolal z nemocničního oddělení sám nikým nezvolený „viceprezident“ Vráta Mynář, který kvůli zajištění vlastního alibi neváhal předvést svého chlebočáře s kanylou a v pyžamu...

Třeba tenhle kocourkov, sehraný jak v absurdních dramatech VH (kdo by si ještě dnes pomyslel, že nálepka „havlloid“ je hanlivá?), poslouží jako dobrý teambuilding staronového sněmovního týmu. Konec konců aby dvojitá koalice zůstala koalici i v podmínkách, kdy honosný český zaoceánský parník proměnil jeho dosluhující Kapitán v Titanic, bude potřeba víc než „jen“ závazek slibu daného voličům před volbami: zůstaneme jednotní i po nich.

Kolikrát už český volič slyšel: snažili jsme se naplnit předvolební sliby, ale... Tak snad pánové ze Sněmovní protentokrát prokážete, že vox populi znamená vox dei. My už totiž svou část práce splnili...

text: Martin Volný

ZAPOJ SE!

Náš tým je po celý rok otevřen všem pisálkům, básníkům, kreativcům,

jednoduše každému, kdo se nebojí odpoutat své básnické střevo ze řetězu! Že jsi nic podobného nikdy nezkusil? Jsi začátečník? To byl kdysi každý z nás. Proto dobře víme, že začátky jsou nejtěžší a s radostí tě jimi provedeme. Stačí nám jen napsat na náš FB nebo email redakce@vednemesicnik.cz.

A nebo nejlépe **přijď na jednu z našich schůzek**, o kterých se včas dozvíš na našem facebooku.

Vednemesičník vychází za podpory:

Šéfredaktoři:

Simon Rybář,

Lucie Procházková, Kristýna Janů

Redaktoři:

Linda Jandová, Patricie Horová,

Laura Matušková, Valentýna Ševčíková,

Magdaléna Budínová, Anna Pražáková,

Karolína Irrová, Tereza Ederová,

Magdaléna Ryjáčková, Hana Havelková,

Lucie Lindovská, Barbora Hrušková,

Anna Pečlová, Anna Janáková,

Hermína Ottová, Tereza Pospíšilová,

Zuzana Pučejdlová, Veronika Matlová,

Kamila Jášová

Poradci:

Martina Mašková, Martin Volný,

Lukáš Hypša, Daniel Jež, Petr Kuthan